

O logice Stoików

Jan Lukasiewicz

Édition électronique

URL : <http://journals.openedition.org/philosant/1227>

ISSN : 2648-2789

Éditeur

Presses universitaires du Septentrion

Édition imprimée

Date de publication : 1 novembre 2011

Pagination : 8

ISBN : 978-2-7574-0356-3

ISSN : 1634-4561

Référence électronique

Jan Lukasiewicz, « O logice Stoików », *Philosophie antique* [En ligne], 11 | 2011, mis en ligne le 01 novembre 2018, consulté le 19 avril 2019. URL : <http://journals.openedition.org/philosant/1227>

La revue *Philosophie antique* est mise à disposition selon les termes de la Licence Creative Commons Attribution - Pas d'Utilisation Commerciale - Pas de Modification 4.0 International.

O LOGICE STOIKÓW¹

O logice Stoików pisali Prantl, Zeller, Brochard. Żaden z nich nie zrozumiał tej logiki, bo żaden z nich nie miał dostatecznego wykształcenia logicznego. Co prawda, nie można im nawet robić z tego zarzutu, bo skądże się mieli logiki nauczyć? Sądy ich o logice stoickiej nie mają żadnej wartości.

Dopiero dziś wiemy, dzięki logice matematycznej, że logika Stoików jest systemem całkowicie różnym od syllogistyki Arystotelesa. Logika stoicka bowiem jest odpowiednikiem dzisiejszej "teorii dedukcji" w znaczeniu, w jakim używają tych wyrazów Whitehead i Russell w dziele "Principia mathematica". Jest to więc teoria, w której występują tylko zmienne *zdaniowe*, gdy natomiast w syllogistyce Arystotelesa występują tylko zmienne *nazwowe*. Wiemy dziś także, że logika stoicka, jako teoria zmiennej zdaniowej, jest podstawowym systemem logicznym o znaczeniu nierównie większym i ogólniejszym od logiki arystotelesowej. Porządnie zbudowany system logiki arystotelesowej musi opierać się już na tezach teorii dedukcji, a więc na logice stoickiej. Uświadamiali sobie, jak się zdaje, ten stan rzeczy Stoicy, a nawet i niektórzy Perypatetycy, jak np. Boëthos według świadectwa Galena.

Z tego punktu widzenia należy historię logiki stoickiej napisać na nowo i dotychczasowe oceny tej logiki poddać rewizji. Badając źródła, przekonałem się, że jakkolwiek cenne jest dzieło Arnima "Stoicorum veterum fragmenta", to jednak nie wystarcza ono do całkowitego poznania logiki stoickiej. Trzeba sięgnąć do samych autorów. Najważniejszym z nich zdaje mi się być Sextus Empiryk, który logikę stoicką rozumie doskonale (teksty jego wymagają w niektórych miejscach, np. Adv. math. VIII 230 – 233, [279] oczywistej niemal rekonstrukcji); potem idą komentatorowie Arystotelesa, zwłaszcza Aleksander; wreszcie Galenus. Na szczególniejszą uwagę zasługuje Galena "Wstęp do dialektyki", odkryty w wieku XIX-ym przez Minasa. Ostatnie może miejsce w tym szeregu autorów zajmuje Diogenes Laercjusz. Ciekawy fragment logiki stoickiej, pominięty przez Prantla i Arnima, znajduje się u Origenesa "Contra Celsum".

W dyskusji zabierali głos PP. Heryng i Referent.

1. *Przegląd Filozoficzny*, 30 (1927), p. 278-279.